

Çetin Durukanoğlu 'ın Müdahalesi, Yer Deniz Kooperatifi, Yeldegermine (İstanbul) at “The Solidarity Economy in Turkey: First Meetings between Actors and Researchers” webinar, 14/12/2020

Turkish Translation of the “Yerdeniz Kooperatifi” Podcast

Sözlerime başlarken bu organizasyonda emeği geçen herkese teşekkür etmek ve bu tür çalışmaların önemini vurgulamak isterim. YerDeniz Kooperatifi olarak yaptığımız çalışmalar hakkında bilgi vermeye çalışacağım.

Neden bu işi yapıyoruz? Bildiğiniz gibi 2008 yılından sonra tüm dünyada ekonomik krizin derinleşmesiyle birlikte, hayatta kalma temel bir sorun haline geldi ve bu krizi diğerlerinden daha derinden yaşayan ülkemiz de sürecin dışında değildi. 2019 yılında kooperatif tecrübesi olan arkadaşlarımızla, kooperatif alanında hiç çalışmamış arkadaşlarımızı bir araya getirdik ve kriz sürecinde ne yapabileceğimizi tartışmak için toplandık. Kooperatifçilik alanında bir tecrübemiz vardı, ancak üretici kooperatifleri dışında alternatif modeller oluşturup oluşturamayacağımızı da sorguladık ve böylece YerDeniz Sosyal İşletme ve Hizmet Kooperatifi’ni kurduk. Burada amacımız yaşamın pek çok alanını birlikte örgütlemektir. Faaliyet alanlarımızdan birisi aracısız gıdaya herkesin ulaşmasına çaba sarfetmek iken diğeri teknik elemanları bir araya getirerek örgütlenmelerini sağlamaktır. Bunları çok önemli iki faaliyet alanı olarak görüyoruz. Bir de geri dönüşüm alanında çalışan arkadaşlarımız var. Ayrıca yaşlı ve çocuk bakımına yönelik ve sosyo-kültürel faaliyetler alanlarımız var.

Peki gıda endüstrisinde aslında ne yapıyoruz? Çalışmalarımız ağırlıklı olarak İstanbul, Kadıköy’de yoğunlaşmaktadır. Kadıköy Yeldeğirmeni semtinde bir kooperatif mekanımız var. Aynı zamanda dükkanımız olan bu mekan her gün saat 12.00 ile 20.00 arasında açıktır. Bu mekanda pandemi öncesinde atölyeler düzenlemekteydik. Bu atölyelerde genel olarak birlikte çalışmaya, bir şeyler üretmeye çabaladık. Örneğin, kooperatifin kül tablalarından, tüm ahşap mobilyalarına, minderlerine dek birlikte ürettik. Mahalleliyle temaslarımız oldu, ortak atölyeler düzenledik. Yine mahallemizde kooperatifler üzerine görüşmeler, tartışmalar düzenliyoruz. Kooperatif alanında çalışan çeşitli gruplarla fikir alışverişi yapmaya çalışıyoruz. Türkiye’de alanında tanınmış bir dizi isimle gıda sağlığı konusunda da sohbetler yürüttüğümüz bir süreç yaşadık. Sohbetlere ek olarak, ayda bir kez sunumlarımız da oluyor, üreticileri bu tanınmış isimlerle sohbet etmeye ve bizlerle de münazaralar ve röportajlar yapmaya davet ediyoruz. Özellikle bal ve süt üreticilerini konuk ettik. Kadıköy Kent Konseyi’nde de aktif olarak yer alıyoruz. Kadıköy Kent Konseyi’nin yerel düzeyde, bizim de katıldığımız birçok etkinliği var. Diğer kooperatifler için de destek çalışmalarımız bulunmakta. Örneğin Eskişehir’de, Ankara’da bir kooperatifin kuruluş sürecine destek olduk. Kurulan kooperatiflerin süreç içindeki karşılaştığı sorunlarda deneyimlerimizi paylaşıyoruz. Ayrıca Tekirdağ’da, Malkara’da (Malkara Kadın Kooperatifi) desteklediğimiz bir kooperatif girişimi var. Bu kooperatiflere hem kendi yerellerine bizzat giderek, hem de İstanbul’dan destek veriyoruz. Birçok yerde bu tür faaliyetlerimiz var. Ayrıca İstanbul Belediyesi’ne bağlı kooperatifler ve üreticilerden oluşan bir pazarımız var. Bu pazara doğrudan katılmıyoruz ancak birlikte çalıştığımız kooperatifler pazara katılmak istediklerinde - her hafta İstanbul’a gelmeleri zor olduğundan - ürünlerini satabilmeleri için onlar adına bir arkadaşımızı pazarda görevlendirmeye karar verdik. Bu sayede üreticilerimizin tezgah açmasına gerek kalmıyor ve biz de birlikte çalıştığımız bu üreticilere destek olmuş oluyoruz. Bunların yanı sıra özellikle

gelecekteki İstanbul depremine hazırlanmak için mahalle etkinlikleri düzenliyoruz. Yakın zamanda depreme hazırlık çalışmaları yürüttük ve tüm toplantıları kendi mekanımızda yaptık. İstanbul'da günün birinde bu afeti yaşama tehlikesi olduğundan biz de bu çalışmalara mümkün olduğunca katılıyoruz.

Bazen hayatta kalma mücadelesi veren üreticiler de oluyor ve onlara destek olabilmek adına ön ödemeli aldığımız ürünlerini satmaya çalışıyoruz ve buna önem veriyoruz. Bu üreticilerden bazıları temel kriterlerimizin hepsini sağlamıyor ancak kooperatifimize gelenlere bu durumu açıklıyor ve söz konusu üreticilere destek verdiğimizizi, bu yüzden de bu ürünün bizde olduğunu belirtiyoruz. Bu bizim için önemli bir sorun çünkü gıda faaliyet alanımızda çok önemli temel kriterlerimiz var. Özellikle köylü örgütü La Via Campesina'nın *gıda egemenliği* perspektifine sahibiz. Bu YerDeniz Kooperatifi için son derece önemli bir kavram. Bu anlamda *gıda egemenliğinden* kastımız neyi, ne kadar, hangi miktarlarda ve kim için üreteceğimizi bilmek ve bu soruları birlikte cevaplamaya çalışmaktır. Uygulamaya geçirdiğimizde nasıl olacak? Dünyanın başka yerlerinde de uygulanan bir katılımcı onay sistemimiz var. Organik sertifikasyon sisteminin dışında bir sisteme sahip olmak, alternatif bir çerçeve sağlamak ve bunun için kuralları tanımlamaya çalışıyoruz.

Yani tüketici değil yarı üreticileriz. Üreticiler ve tüketiciler arasındaki tüm aracıları kaldırarak alternatif bir sistem oluşturmaya çalışıyoruz. Bu bağlamda, geçen sene toplantılara katıldık, çok aktif çalıştığımızı söyleyebiliriz. Temelde Kır kent Ağı çatısı altında bir araya gelip tecrübelerimizi paylaştığımız dokuz kooperatif var. Bir takım sorunlara ortak çözümler bulmaya çalışıyoruz. Ama bunun da ötesinde sorunları birlikte çözebilmek ve hayatı birlikte örgütleyebilmek için kolektif olarak bir çözüm üretmeye çalışıyoruz. Ayrıca üretim planlaması üzerine çalışırken, önemli bir alan olan gıda güvenliği gibi birlikte çözebileceğimiz sorunlar üzerine de konuşuyoruz. Tüm bu süreçte havayı, toprağı, denizi kirletmemek için ortak hareket ediyor ve bölgesel ya da yerel örgütlü üreticilerle birlikte çalışmak için uğraşıyoruz.

Birlikte çalıştığımız kooperatiflere örnek vermek gerekirse, Kavar Kooperatifi bir havzada bulunan ve birkaç köy ve mezradan oluşan bir kooperatiftir. Bir de bölgede çalışan, dört-beş kasabanın, farklı köylerin bir araya gelerek oluşturduğu Ravandalı Kadınlar Derneği var. Bunların yanı sıra dayanışma gösterdiğimiz, mevsimlik işçi olmamak için kendi yerelinde kalan ve kooperatif kuranlar var; Güleçköy, Kibele Kadın Kooperatifi gibi... Bir noktada, hayatı, gıda sürecinden başlayarak, dönüştürmeyi hedefleyen genel perspektifimizi korumaya çalışıyoruz. Bütün bunlar hayatı dönüştürme süreci diyerek sözümü sonlandırabilirim.